

ІНФОРМАЦІЯ І ЗНАННЯ ЯК ГОСПОДАРСЬКИЙ РЕСУРС ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО ТОВАРИСТВА

студентка гр. МТ-01 Супрун О. В.

Для позначення сформульованого в останні десятиріччя нового сектора економіки, в західній літературі широко використовуються два терміни: "knowledge economy", тобто економіка, основана на знаннях, і "information economy" – економіка основана на інформації. Стверджуючи, що сучасна господарська система являє собою економіку знань, можна підкреслити, що найважливішим виробничим ресурсом суспільства стає не стільки *інформація, як відносно об'єктивна сутність*, скільки знання, тобто *інформація, засвоєна людиною, яка не існує поза її свідомості*. Загальним місцем у багатьох визнаних теоретичних міркуваннях є твердження про те, що інформація і знання являють собою ресурс, що відрізняється від традиційних умов виробництва, з одного боку, своєю невичерпністю і безмежністю, і, з іншого, неможливістю точного визначення витрат, що зумовили створення того чи іншого "інформаційного" продукту.

Інформація і знання якісно різні, причому відмінності ці простежуються по цілому ряду напрямів:

1) інформація, будучи раз виробленою, доступна широкому колу людей, а її засвоєння не передбачає її відчуження; навпаки, знання, якого не існує в об'єктивній формі, доступне тільки його творцеві і в принципі є невідчужуваними;

2) вартість тиражування інформації з кожним новим етапом технічного прогресу прагне до нуля; створення ж нових знань вимагає засвоєння все більшого обсягу даних, і тому кожен новий успіх у примноженні знань вимагає все більших зусиль;

3) придбання інформації вимагає все менших витрат, і в цьому відношенні інформація доступна і демократична; навпаки, знання виникають як наслідок досягнення особистістю високого інтелектуального рівня, обумовленого не лише освітою, але часто і спадковими факторами.

В результаті ми приходимо до висновку, що *інформація, як і будь-який інший виробничий ресурс, може бути і є об'єктом власності (property)*, і в цьому відношенні інформаційна економіка має схожість з індустріальною; навпаки, *знання, можуть бути і є лише об'єктом володіння (possession)*, і в цьому випадку утворюють базу для якісно нової господарської системи. Перетворення інформаційної економіки в економіку знань остаточно відводить господарську систему від об'єктивної основи у сферу стійко наростаючого суб'єктивізму. Саме в цьому якісна відмінність економіки знань від інформаційної економіки.

Така позиція поступово кристалізується в сучасній соціології. Відзначається, наприклад, що "інформація володіє характеристиками суспільного блага (public good); в той час як знання можуть і повинні розглядатися як персоналізоване благо (personalized good).

Ми зупинилися так докладно на даних методологічних проблемах в першу чергу тому, що саме вони дають можливість сформулювати основну тезу, що лежить в основі аналізу всіх парадоксальних явищ, які спостерігаються в сучасному економічному житті. Індустріальна епоха, змінивши аграрну, стала для людства гігантським кроком вперед: вперше виник значущий сектор суспільного виробництва, в якому склалися відносно незалежні від сил природи співвідношення між витратами праці та її результатами; залучення до процесу масового матеріального виробництва зростаючого обсягу сировинних ресурсів, енергії та робочої сили приводило до пропорційного зростання суспільного багатства. Перехід від індустріального суспільства до постіндустріального в чомусь відновлює дію *сил природи*, скорочує вплив на людину обставин, що обумовлюються соціальним середовищем; в той же час в постіндустріальному суспільстві ці сили природи виявляються як внутрішні сили самої особистості, і в цьому аспекті нова соціальна система радикально відрізняється від аграрного та індустріального суспільств. Саме тому сьогодні ефективність економіки, і, зокрема, прогрес матеріального виробництва, залежать більшою мірою від еволюції, ніж від закономірностей власне економічного розвитку. Тим самим вдосконалення якостей особистості стає запорукою і змістом господарського прогресу, а такий підхід змінює традиційну економічну теорію.

Науковий керівник: ст. викладач Дудкін О. В.